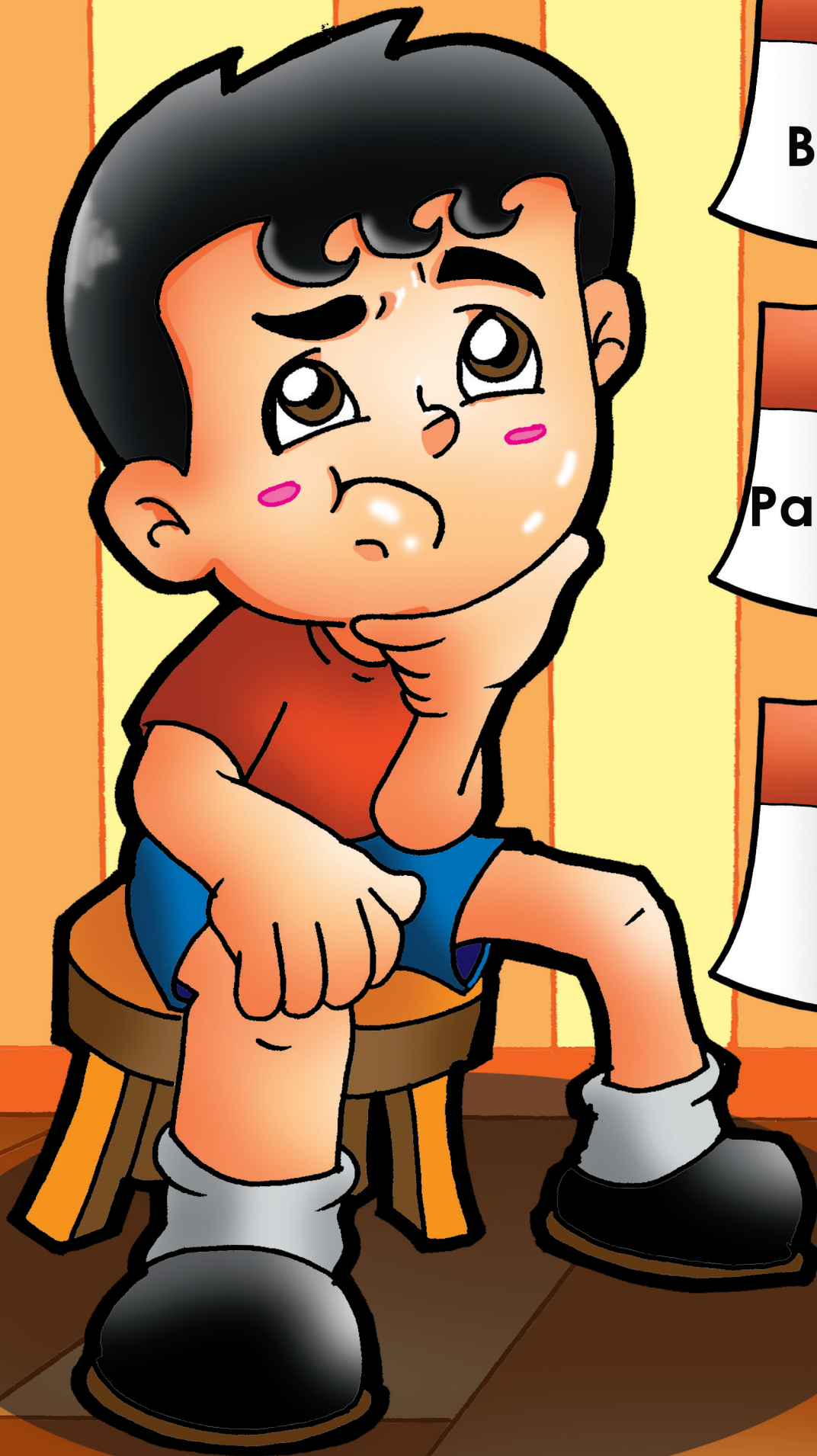

**Indu, Amênsên
Lawês sa
Ikapituy
Kaalluwan Ku?**

Kwentu nan: Joseph Ace B. Balingit
Mamilikas Sabi: Madonna A. Valencia
Mamisurin Sabi: Robert S. Valencia
Mamisuri: Ruby M. Jimenez PhD

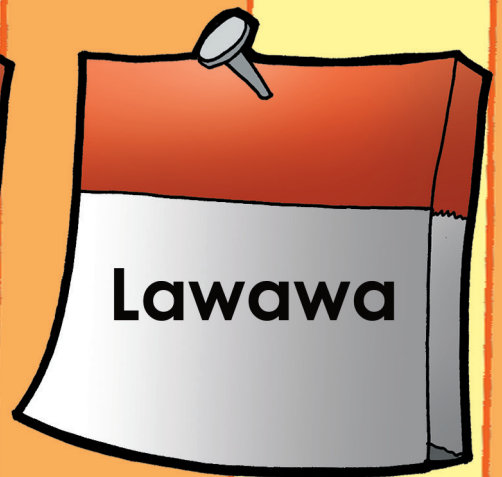
Gulis nan: Carlo D. Yambao
Lapat Ian: Erwin H. Iruma
Carlo D. Yambao

Bindura

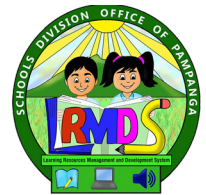
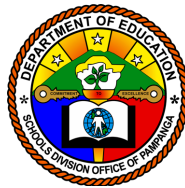
Panêngêy

Bais

Layi sa Pamakamuwang

- *Matalakay ya mani tradisyun ya kapibalay sa kumunidad/mani pagdiriwang sa kumunidad ku AP2KNN-IIF-G-9*

DEVELOPMENT TEAM

Kwentu nan: Joseph Ace B. Balingit

Mamilikas Sabi: Madonna A. Valencia

Mamisurin Sabi: Robert S. Valencia

Mamisuri: Ruby M. Jimenez PhD

Gulis nan: Carlo D. Yambao

Lapat lan: Erwin H. Iruma

Carlo D. Yambao

Learning Resource Manager:

Ruby M. Jimenez PhD

Education Program Supervisor

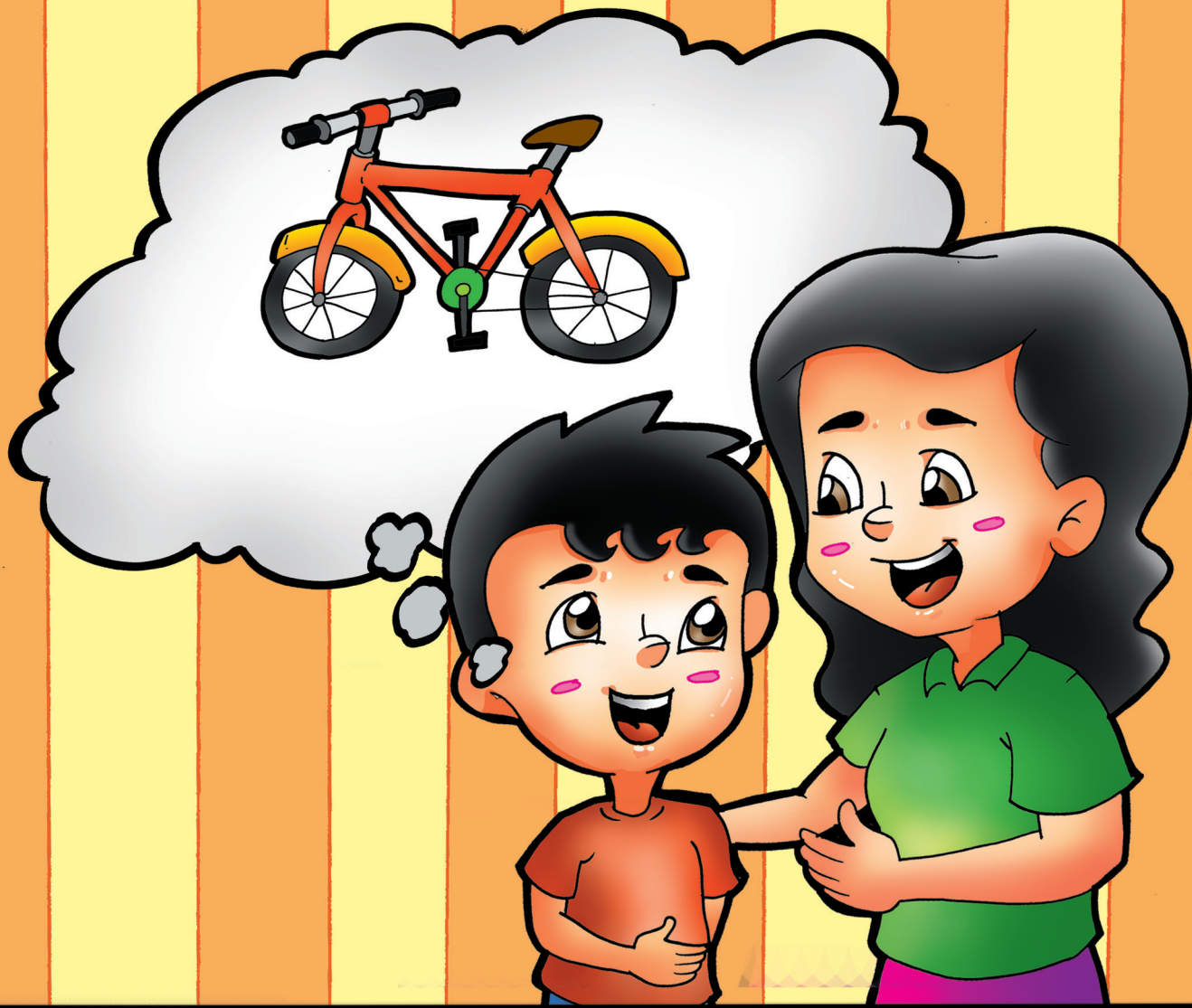
Learning Resources Management and Development Section

PAMPANGA

**Indu, Amênsên
Lawês sa
Ikapituy
Kaalluwan Ku?**

Balang panpatangên ku si Indu nu makanu ya allun ikapitun tawun kaalwan siku, atiya madalas nan sabin kangku. "Aka migaganaka ta, malapit tanay allun impanganak kata," mangkaylin insagut na kangku. Makanu kaya ya pansabin Indu kun marani yana? Makanu ku kaya matanggap pa pan irigalu nan bisiklita? Paran akuyna maêtêng nga allun impanganak siku.

Bindura

Buwan Bindura, magsayay kaganawan sa pagsalubung Bayun Tawun, mal at ta nag anda buy masaya sa bali la. Pinasuluran sikun Indu kun polo ya dilag nalimbuuy. Nalimbuuy lawês ya bêg sa yaming ati. Dilag gigtan kanun swirti ya yaming ya ati. Ya insabin Indu ku kangku. Nagtaka sikun pinatang si Indu. “Indu, amênsên ba ya allun ika piton impanganak siku?”

“Indukuruy anak ku, alwa pun amênsên na allun impanganak kata, nanggiling kayna ta. Amênsên na panagan tamu sa Bayun Tawun. Binduwa pun amen. Magsaya kitamu pun ta amên mi swirti kitamu sa tawun na abayti. Aka migaganaka ta, malapit tana ya allun impanganak kata,” ya mangkayling insabin Indu ku, kaban pangkayupan naya turutut nan nalabyung.

Alawêy

Inlumatêng nga buwan Alawêy. Pamakayari yan namutin nalabyung nga rusas sa ardin Indu, nanyag kay kard ya dilag gulis nalabyung nga pusu. Impasulud na kangku ya bayun yaming nga kamisita ya nagtirnun sanwal. Atiy na lawês ya yaming ku sa allun impanganak siku. Akuyna nag luway isêp impatang kan Indu. “Amênsên ba ya allun impanganak siku?”

“Indukuruy anak ku, amu tandan amênsên na Allun mani Pusu? Gitan mu yatiy mani nalabyung nga rusas buy abituy dinyag tamun kard. Idin mu ya ati sa mani mestara mu,” kaban pan ibalut na ati. “Aka migaganaka, ta marani yanay allun kalwan mu, galingen muta pagel malantay naurit ta rusas,” ya insagut Indu na.

Tulong

Nilumatêng ya buwan Tulung. Inpasulud Indu kangku ya naputi ya toga ni Kaka Karlo. Abayti ya siguru ya isulud ku sa kaalluan ku. “Sukad yan talaga kamu ya toga nin kaka mu,” kakaili ya sabin Indu kangku. “Lumatêng ya allu, makasulud ka êt parabaysin,” indagdag Indu. “Indu, amênsên lawês ya kaalluan ku?”

“Indukuruy anak ku, buwan ya pun Tulung amên,” ya insabin Indu kaban mangêgat ulu. “Amênsên na allun pangayari kaka mu, amênsên yan diyan parangal sa pag-aralan. Akayna talagan kaênggan? Aka mamputug, ta marani ana ya ikapituy kaalluan mu. Lu-ukên mina ta madêmêkan,” pakaili ya insabin Indu.

Buwan nan Kulikêt, mangêtang buy sadyay umut panawun. Maranun sikun pinuw Indu. Inpasulud na kangku ya pan-gamitên manlanguy, insaliwan naku êt bayun kulay ukuy ya antukus buy sulbabida ya kulay dalandan. Naisip ku, sa pagpalyuan daygên na anpakaêngganan kuy ikapituy kaalluan ku. Kabay masigla ku yan inpatang kana. “Indu, amênsên na lawês ya ikapituy kaalluan ku?”

“Indukuruy anak ku, panawun ya pun maumut amên. Masampat ta magpaluyu kita pun sa malakêy *swimming pool* Dara mun Sita. Habayti ya lawês pan-êngganan mu balang bakasyun? Parasên mu ta nangun pun mangênggan na mani patêl mu kanta. Aka mamputug, ta marani yana ya allun ikapituy kaalluwan mu,” ya masiglan têbay kangkun Indu.

Panêngêy

Nilumatêng nga buwan Panêngêy, siguradu kinan atiya allun ikapituy kaalluwan ku. Inpasulud Indu kangku ya mangêd da barun Tagalog ya mayin burda. Naisipan ku ya balang mayin ispisyal ya ukasyun pan-ipasud kangkun Indu. Kabay pinatangku si Indu. “Indu, amênsên ba ya ikapituy kaalluwan ku?”

“Indukuruy anak ku, Allun Kapistaan tamu amên, mayin daygên na sagala amên yabi sa barangay tamu. Sika ya maswertin napilin konsorti mangêd da kapitan para sa allun kapistaan tamu. Aka mamputug, ta mangêd pun baysên na ipasulud ku kamu nu lumatêng ya allun ikapituy kaalluan mu,” insabin Indu.

Dal-asa

Buwan nin Dal-asa, maranun akun pinuw Indu ta inpasulud na kangku ya êmên yaming bayanin si Andres Bonifacio. Naisip ku, bayani ya teman ikapituy kaalluwan ku. Pantalanên na dagaw ya êtak ka diyag Indu buy bandila ya mayin tatak KKK, makapêy akun nangutang kana, “Indu, amênsên na lawês sa ikapituy kaalluwan ku?”

“Indukuruy anak ku, amênsên tamu ipagdiwang ngaya Allun Kalayaan bansa tamu. Mayin parada ya bayani sa pag-aralan mu amên maranun. Talnên mun masampat ta dagaw muy êtak buy watawat, sika pun si Andres Bonifacio, ya pan-ulimênên na bayani buy katipuniro. Aka mamputug, ta pêrad tana ya panawun, marani yana ya kaalluan mu,” ya pakanawan kêtbay Indu.

Kalwan

Buwan Kalwan, kapiyari yan nangan manyaman na ginisay gulay ya inlutun Indu, masigla nan inpasulud kangku ya baru ya diyag sa bulung dipulyu buy pitsay. Aku maisip nu êmên na ya pustura ku. Naisip ku, ya baka gulay ya timan ikapituy kaalluwan ku. Ayin alinlangan kun inpatang, “Indu, amênsên na lawês sa ikapituy kaalluwan ku?”

“Indukuruy anak ku, amênsên tamu daygên na Buwan Nutrisyun. Dinyag kun masampat ta abin na pan-isulud mu, amên sa paligsaan sa pasampatan pan-isulud. Akayna talagan kaênggan sa ikapituy kaalluwan mu ta? Aka migaganaka, ta umnu tanan bêlêw, marani yana ya ikapituy kaalluwan mu,” kaili ya kêtbay kangkun Indu kaban pansamanên nay pan-isulud ku.

Lawawa

Buwan nan Lawawa, pantikapên Iindu ya kamisita de Tsino êmên isulud sa ispisyal ya allu. Inpasulud kangkun Indu adyan nauybun. “Ibayti ya lawês sa isulud sa ikapituy kaalluan ku?” ya inpatang ku kana.

“Indukuruy anak ku, amênsên tamu daygên na Buwan Sabi, alwa ya pun amên na allu ya an-pakaêngganan mu. Aka magnirbiyus ta samasnên mun bigkasên na tula, mangalbay kay bapa mu. Aka migaganaka, ta umnuy buwan tana lumatêng ana ya ikapituy kaalluwan mu,” ya kêtbay Indu kaban pansamasnên nay batunis baru ku.

Buwan nan Bais, kaawat tana anyan naku kay Indu sa panayiyan unipurmi. Inpasukat na kangku ya bayuy tayi ya unipurmi ya mayin pitu ya numiru buy sinabi na, “Anak maragul kayna, bagay kamu ya abay-in na unipurmin pan-basketball.” “Indu, amênsên na lawês ya ikapituy kaalluwan ku? Yaba ati ya surprisa mu kangku?” inpatang ku kana.

“Indukuru, alwa ya pun abin na surprisa ku kamu, abin na isulud mu dilag paligan *basketball* sa pag-aralan mu, aka migaganakay anak ku. Aka migaganaka, ta umnuy buwan buy allu tana ya ikapituy kaalluwan mu,” papêyêng-pêyêng ya sabin Indu. “Mas kan masigla sa surprisa yan na inanda kamu,” ya indagdag na kaban pantalanên na ya bola.

Manuk

Buwan nan Manuk, kapiyari pansagutun yan, namisab-it kay ni Bertu kaatag-kaatag ga kulay banduran mani bansa sa arap pag-aralan yan. Masiglan pantalnên Indu ya misay yaming nga êmên pan-Meikanu. Masigla nan inpasulud kangku. “Indu, amênsên lawês ya ikapituy kaalluan ku? Ati ya lawês sa isulud ku?” patang ku kana.

“Alwa pun amên na allun kaalluwan mu, ta an-idaus tamu ya mani Bansa ya An-pilalamu, sika ya mangatawan sa Mexico.” Panturuan naku nu êmên magbati masampat ta maranun buy nilabi kata sa sabin Meikanu. “Aka migaganaka, ta umnuy buwan tana lumatêng ana ya ikapituy kaalluwan mu,” pangkayling sabin Indu kangku.

Sandakang

Buwan nan Sandakang, kapiyari yan namakêkêt kandila buy pasyalên ya libingan nan apu, inalilyan Indu ya yaming ku. Inpasulud na kangku ya êmên yaming madyikiru ya panalbayan sa pilikula. Siku kanu si Harry Potter. Na isip ku, ati ya tima ikapituy kaalluwan. “Indu, amênsên na lawês sa ikapituy kaalluwan ku?”

“Aya pun anak, buwan ya pun Sandakang amên. Amên na Allun Nangamati, pan-isipin tamu ya allu mani kaidwan tamun nati yana. Isulud mu ya yaming mu ta main amêsên *Halloween Party* sa barangay tamu. Patêtbêk ka ta talagan marani ana ya kaalluwan mu,” ya nasabêk ka insabin Indu ku.

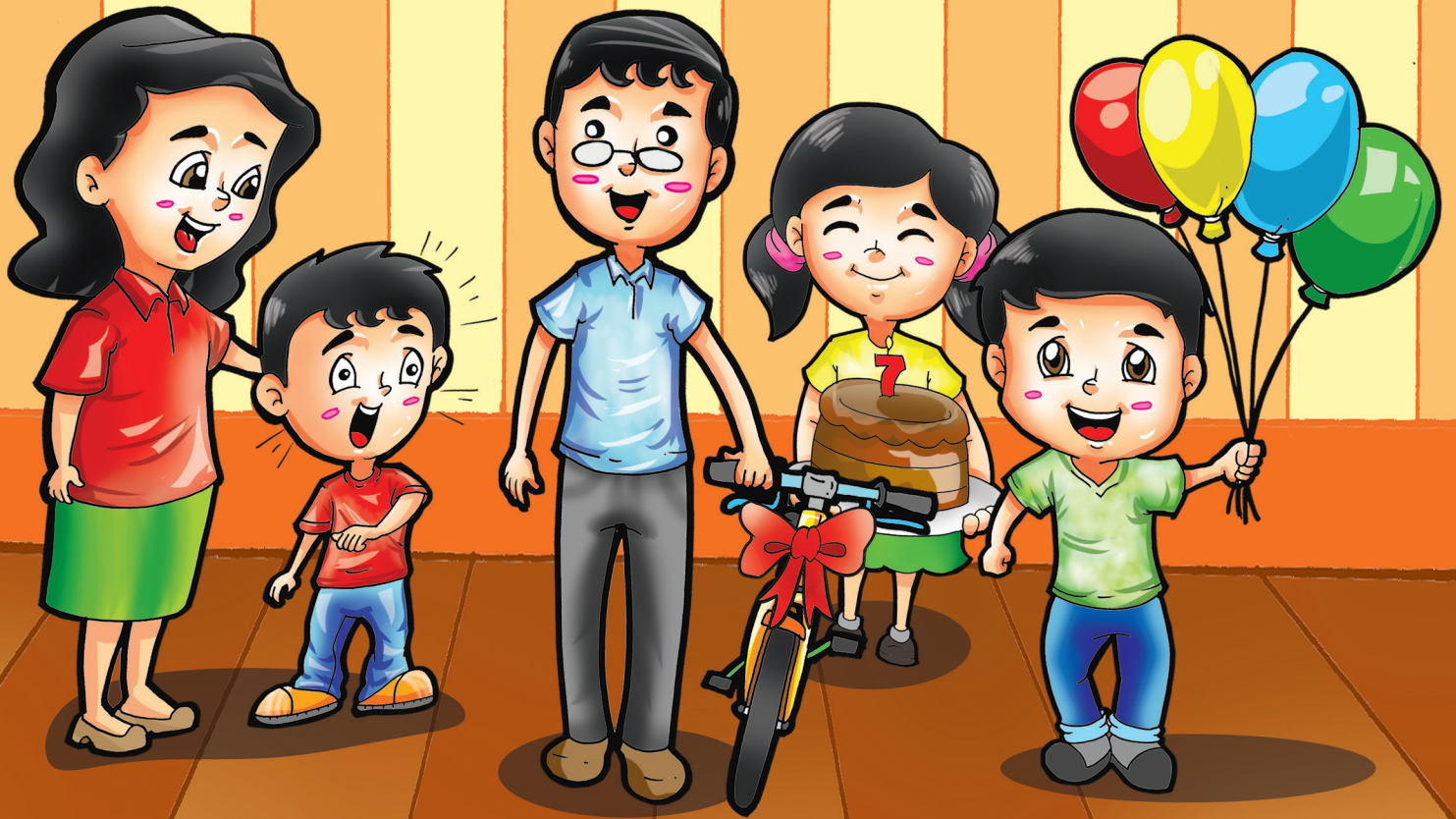
Kating-êy

Buwan nan Kating-êy, kapiyari yan nagsimban Indu, a mipatêtbêk ka kaganawan sa pag-anda. Mal-at ta parul la nakasab-it sa bali, mayin magkaroling, mal-at ta maêkan na nakaapag sa lamesa, naka baruay kaganawan, ya *Christmas tree* itaman ay mal-at ta rigalu, nuwa muwang ku ya idin la ya abaytu sa pan-anakên la.

Pinabaruwan aku Indu bayuy naurit ta yaming buy pantalun na main lamu ya pari bayuy sapatus. “Amu ipatang nu amênsên ana ya ikapituy kaalluan mu?” kaupapa ya inpatang kangkun Indu. “Indu, alwa kun kaalluan, ta amênsên na kaalluan Apu Namalyari ta allun Pasku amên,” ya masiglay sabi ku kana.

Nalimwan aku anyan biglan sinumun si Bapa ya mayin gigtan na bayuy bisiklita ya main naurit ta lasu, kalamu naya Kaka kun babayi ya mayin gigtan na tsukulate cake buy si Kaka kun lilaki ya mayin gigtan na mal-at ta kulay lobu. Saka nisasabay silan nagkantan *Happy Birthday*. Sadya ya sigla ya natanam kun abaytuy uras ta abaytu awud da allu ikapituy kaalluwan ku.

“Amênsên awud da allun ikapituy kaalluwan ku.” Inpêrêng ku ya mata ku buy masigla kun kinayêpan na pituy kandila. Amênsên, muwang kina nu makanu ya allun kaalluwan ku. Ta alwa kay bêngat parehu nin langan ni Apu Jesus, nu alwan parewu kay êt kaalluan. “Siku si Jesus S. Dela Cruz, pituy tawun nakuyna!”

PATUNGKUL HA MAIN-AKDA, MAMILIKAS SABI, MAMISURIN SABI,
MAMISURI, TAGA-GULIS, BUY MAMILAPAT

JOSEPH ACE B. BALINGIT:

Kasalukuyan manure sa
San Isidro Elementary School
Masantol, Pampanga
bilang Teacher III

MADONNA A. VALENCIA:

Kasalukuyan manure sa
Nabuclod Elementary School
Nabuclod, Floridablanca, Pampanga
bilang Teacher I

ROBERT S. VALENCIA:

Indigenous People (IP) Elder
Camias, Porac, Pampanga

RUBY M. JIMENEZ PhD:

Education Program Supervisor - LRMDs
Schools Division Office of Pampanga

CARLO D. YAMBAO:

Kasalukuyan manure sa
Concepcion Integrated School,
San Simon, Pampanga
bilang Teacher I

ERWIN H. IRUMA:

Kasalukuyan manure sa
San Basilio High School
San Basilio, Santa Rita, Pampanga
bilang Teacher III

Ya ikapituy kaalluwan dilag giga ya
maulaga sa partin biyay gihay anak.
Muwangên ya istoryan gisay anak nu
êmên yan allu ikapituy kaalluwan na.

